tas neužkastas. Pavieniai tvoros pamato akmenys R kraštinėje yra pastebimi ir žemės paviršiuje. Tvoros P kraštinė taip pat yra toliau į P, ji aptikta 2009 m. tyrimų metu. Apibendrinant matyti, kad dabartinė Kretingalės evangelikų liuteronų parapijos sklypo teritorija yra daug mažesnė, nei ta, kuri buvusi anksčiau aptverta. Daugmaž išlaikyta tik jos Š riba.

Šurfuose 1, 4, 6, 9 išryškėjusios kapų duobės ir suardyti žmonių kaulų nedideli fragmentai suteikia duomenų apie galimus palaidojimus šventoriaus teritorijoje. Tyrimų metu gilintasi tik iki išryškėjusių duobių kontūrų, kurios prasideda apie 0,9–1 m gylyje nuo esamo paviršiaus. Iš viso išskirtos 4 kapų duobės, kurios rodytų galimus palaidojimus į V, R ir Š nuo bažnyčios pastato. Dalis jų stipriai suardytos tiesiant įvairias inžinerines komunikacijas. Vietos gyventojų pasakojimu, neseniai klojant dujotiekį buvo iškasti žmonių kaulai. Ši informacija patvirtinta ir tyrimų metu. Šurfe 9 atidengta dujotiekio trasa, kuri paklota virš kapų duobių.

Archeologinių žvalgymų metu arčiau bažnyčios buvo aptiktos takų dangų struktūros. Šurfe 4 buvo fiksuotas apardyto akmeninio grindinio fragmentas, kuris yra 30 cm gylyje nuo esamo paviršiaus. Grindinys klotas iš vidutiniškai 15 cm skersmens lauko akmenų. Daroma prielaida, kad tai dalis šventoriaus R tako, kuris vedė iš R į bažnyčios aplinką. Į V nuo bažnyčios pastato, šurfe 5 aptiktas raudonų molio plytų grindinys. Jis išlikęs po betoninėmis grindimis, kurios išlietos Kretingalės tarybiniam ūkiui bažnyčios pastate įrengus grūdų sandėlį ir šalia pastačius ūkinės paskirties priestatą. Molio plytos klotos puslankiais, susikerta statesniu kampu („eglute“). Grindinį pagal jo stilistiką ir struktūrą preliminariai galima sieti su XIX a. bažnyčios rekonstrukcijomis, kai prie P fasado buvo pristatytas neogotikinis bokštas.

Priešais bažnyčią takų dangos neišlikusios. Čia tirtame šurfe 2 iki 30–35 cm gylio yra supilti žvyro gruntai. Po jais pastebimas iki 15 cm tamsiai pilkos žemės sluoksnis su pavienėmis griuvenėlėmis, galėjęs susiformuoti rekonstruojant bažnyčią. Jis dengė keletą akmenų, paklotų ant senojo dirvožemio, kurie savo forma ir dydžiu primena grindinio akmenis.

The churchyard of the Kretingalė church

In 2012, a field evaluation (9 test pits, a total of 18 m^2) was conducted in the vicinity of the Kretingalė Evangelical Lutheran church (Klaipėdos St. 30, Kretingalė, Klaipėda District) (Fig. 1). A fieldstone foundation ascribed to the former churchyard fence was discovered on the N edge of the plot (test pits 3, 7). The contours of four distinct pits connected with possible burials in the N, E, and W parts of the church's plot were recorded (test pits 1, 4, 6, 9). Dense surfaces were also uncovered during the investigation: a fragment of partially destroyed stone paving (test pit 4) and red clay brick paving (test pit 5). The excavation results allow the statement to be made that the area of the present-day plot belonging to the Kretingalė Evangelical Lutheran parish is much smaller than that of the previously enclosed plot. Only its N boundary has been somewhat maintained.

Alfreda Petrulienė, Dovilas Petrulis

Palėvenės dominikonų vienuolyno kiemas

Pirmieji archeologiniai tyrimai Palėvenės (Kupiškio r.) dominikonų vienuolyno statinių ansamblio teritorijoje vykdyti 1991, 1993, 1995

ir 1998 m. vadovaujant archeologui P. Tebelškiui. 1991 m. ištirta 14 įvairaus dydžio perkasų (bendras jų plotas – apie 56 m^2) (*ATL 1990 ir 1991 metais*, t. II, V., 1992, p. 56–58), 1993 m. – apie 140 m^2 plotas įvairiose vienuolyno vietose, užfiksuotas 0,4–1,7 m storio kultūrinis sluoksnis, surinkti 172 radiniai (*ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 215–217). 1995 m. gegužės mėnesį vykdytų mechanizuotų žemės kasimo darbų metu vienuolyno ūkiniame kieme buvo iškasta apie 40 m ilgio, 2–5 m pločio ir 3,5–4 m gylio tranšėja rūsių drenažui įrengti. 1998 m. prie buvusio Palėvenės vienuolyno arklidžių pastato buvo iškasti 4 šurfai ir 35 m ilgio bei 1 m pločio tranšėja.

Palėvenės vienuolyno istorija pradedama skaičiuoti nuo XVII a., kai 1676 m. pradėta statyti bažnyčia. Tada Vilkmergės (Ukmergė) žemės teisėjo Lauryno Mykolo Odlanickio-Počobuto ir jo žmonos Marijos, kilusios iš siesikiškių Daumantų Jaunučių, finansiškai remiami čia apsigyveno pirmieji dominikonų vienuoliai.

2012 m. spalio mėnesį Palėvenės dominikonų vienuolyno statinių ansamblio svirno ir arklidės su ratine kieme atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu iškasta 10 šurfų – bendras 28 m^2 dydžio plotas. Iš 10 ištirtų šurfų 9-iuose fiksuoti kiemo grindinio fragmentai. Kiemo P dalyje šurfe 1 grindinio fragmentai atidengti 25–80 cm, 2 – 65 cm gylyje, kiemo centrinėje dalyje šurfuose 4, 6, 7 – 30–85 cm gylyje, kiemo Š dalyje šurfuose 5, 8, 10 – 50–74 cm gylyje. Šurfe 9 viršutinis stambių akmenų grindinys atidengtas po nuimta velėna, o apatinio grindinio fragmentai pasiekti 55 cm gylyje nuo šurfo viršaus. Daugelyje šurfų grindinių fragmentai fiksuoti po keliais užpiltų, perkastų, sumaišytų su žvyru ir plytų duženomis žemių sluoksniais. Kiemo grindinys buvo klotas iš netašytų įvairaus dydžio labiau smulkių lauko akmenų. Kasinėjimų metu nustatyta, jog svirno ir vežiminės kiemo lauko

1 pav. Palėvenės dominikonų vienuolynas ir bažnyčia 2012 m. iš ŠV. D. Petrulio nuotr.

Fig. 1. Palėvenė Dominican monastery and church in 2012, as seen from the NW

2 pav. Radiniai iš šurfų 1–3: 1 – Jono Kazimiero šilingas, 166(0?) m.; 2 – švininė plomba; 3, 4 – varinės sagos; 5 – stilizuota puošybinė koklio detalė (paukštis); 6–8 – koklių dalys; 9 – puodynės ąselė; 10 – puodyninis koklis; 11 – glazūruoto dubenėlio dugnas; 12, 13 – žiestų puodynių šukės; 14 – stiklinio butelio šukė.
D. Petrulio nuotr.

Fig. 2. Finds from test pits 1–3: 1 – a John II Casimir shilling, 166(0?); 2 – a lead seal; 3, 4 – copper buttons; 5 – a stylised decorative element (a bird) from a stove tile; 6–8 – stove tile pieces; 9 – a jar handle; 10 – a 'pot-shaped' stove tile (Topfkachel); 11 – the bottom of a glazed bowl; 12, 13 – sherds of a hand thrown pots; 14 – a glass bottle shard

akmenų grindinys stipriai suardytas perkasant, remontuojant ir statant statinius, o XX a. užpiltas iki 40–80 cm storio sluoksniu. Grindinys datuojamas XVII a. pabaiga – XVIII a. 12 m nuo Š tvoros kiemo pusėn atidengti 85 cm pločio pamatai, orientuoti V–R kryptimi (90°) rodo, kad dalį kiemo skyrė mūro siena – pertvara. Ankstyvesnis XVII–XIX a. su apardyto lauko akmenų grindinio likučiais kultūrinis sluoksnis buvo iki 30–70 cm storio, išskyrus šurfą 3, kur kultūrinis sluoksnis fragmentiškai išlikęs, tačiau buvo iki 1,4 m storio. Šiuose sluoksniuose rasta XVII–XIX a. radinių – iš viso 360 vienetų. Didžiąją jų dalį sudarė masinė medžiaga: koklių fragmentai, keramikos šukės, plytų, čerpių duženos, kaulai. Rasta viena moneta – Jono Kazimiero šilingas, švininė XIX a. plomba, 2 varinės sagos. Tyrinėjimų metu surinkti radiniai perduoti į KEM.

The courtyard of the Palėvenė Dominican monastery

In 2012, a field evaluation (ten test pits, a total of 28 m^2) was conducted in the courtyard of the granary, stable, and coach house of the building complex of the Palėvenė (Kupiškis District, NE Lithuania) Dominican monastery (Fig. 1). Courtyard paving fragments were discovered in nine test pits. The paving was laid using various-sized, very small, plain fieldstones and dates to the late 17th–18th century. An earlier 17th-century cultural layer with the remains of partially destroyed fieldstone paving was up to 30–70 cm thick. A total of 360 17th–19th-century finds were found in the cultural layer. The bulk of the finds consisted of mass material: stove tile fragments, potsherds, brick pieces, and roof tile rubble. One coin, a John II Casimir shilling (17th century), a 19th-century lead seal, and two copper buttons were also found (Fig. 2).